

ИСПИТ ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОТ)

15. јануар 2015.

Напомене. Испит траје 180 минута. Није дозвољено напуштање сале 60 минута од почетка испита. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба непрограмабилних калкулатора. Дозвољена је употреба само овога папира и једне вежбанке, који се морају заједно предати. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, учртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Вежбанка и овај папир се морају заједно предати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

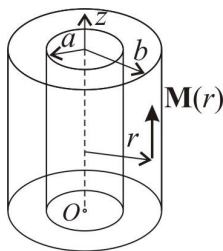
Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ (попуњава кандидат)							КОЛОКВИЈУМ				
Индекс година/број		Презиме и име									
/							ИСПИТ				
ПИТАЊА						ЗАДАЦИ			УКУПНО ПОЕНА	ОЦЕНА	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	Укупно	1.	2.			Укупно

ПИТАЊА

1. Одредити коефицијенте потенцијала за систем који чине две концентричне, бесконачно танке сферне металне љуске, полупречника a (љуска 1) и b (љуска 2), при чему је $a < b$. Љуске се налазе у ваздуху. Референтну тачку за потенцијал узети у бесконачности.

2. У дугачком шупљем ваљку од феромагнетика, унутрашњег полупречника a и спољашњег полупречника b , приказаном на слици, познат је вектор магнетизације $\mathbf{M}(r) = M_0(b/r)\mathbf{i}_z$, где је M_0 скаларна константа и $a \leq r \leq b$. Одредити расподелу Амперових струја ваљка. Околна средина је ваздух.

3. Написати потпуни систем диференцијалних једначина, у временском домену, за квазистационарно електромагнетско поље у изотропној линеарној хомогеној средини пермитивности ϵ , пермеабилности μ и специфичне проводности σ , у чијој је свакој тачки познат вектор густине побудних струја, $\mathbf{J}_i$.

4. За простопериодичан вектор чији је комплексни представник дат изразом $\mathbf{A} = (2\mathbf{i}_x + \mathbf{i}_y) + j(\mathbf{i}_x - 2\mathbf{i}_y - 3\mathbf{i}_z)$ израчунати (а) минимални интензитет и (б) максимални интензитет. (в) Како је поларизован овај вектор? Одговор образложити.

(а)	(б)	(в)

5. (а) Полазећи од Максвелових једначина, у комплексном облику, у средини параметара σ , ϵ и μ , увести комплексну пермитивност, $\underline{\epsilon}$. (б) По аналогији са фазним коефицијентом у непроводним срединама увести комплексни коефицијент простирања. (в) Полазећи од претходног израза извести изразе за коефицијент слабљења и фазни коефицијент у случају средине која је, на учестаности f , добар (али несавршен) диелектрик.

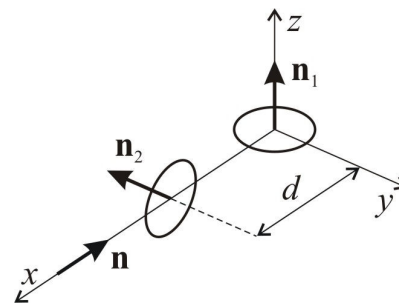
(а)	(б)	(в)

6. Цилиндрични проводник, полупречника попречног пресека a , начињен је од немагнетског материјала специфичне проводности σ . Одредити подужну средњу снагу Цулових губитака на учестаности f на којој је изражен површински ефекат. Позната је ефективна вредност тангенцијалне компоненте вектора јачине магнетског поља на површи проводника, H_t .

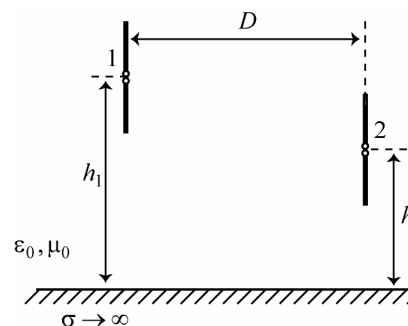
--

ЗАДАЦИ

1. Раван линијски поларизован простопериодичан ТЕМ талас простира се кроз ваздух у правцу и смеру орта $\mathbf{n} = -\mathbf{i}_x$. Дуж x -осе постављене су две електрички мале равне контуре, једнаких површина $S = 0,8 \text{ cm}^2$, као на слици. Центри контура су на растојању $d = 1,5 \text{ m}$. Познате су нормале на површи контура, $\mathbf{n}_1 = \mathbf{i}_z$ и $\mathbf{n}_2 = -\mathbf{i}_y$. Комплексни вектор јачине електричног поља таласа у центру друге контуре је $\underline{\mathbf{E}} = 0,5 E_0 (-\sqrt{3} \mathbf{i}_y + \mathbf{i}_z)$, где је E_0 позитивна реална константа. Према референтним смеровима који су са ортовима површи повезани правилном десне завојнице, емс индукована у другој контури фазно предњачи емс индукованој у првој контури за $\Delta\phi = \pi/2$. Ефективна вредност емс индуковане у првој контури је $\epsilon_1 = 0,435 \text{ mV}$. Израчунати: (а) ефективну вредност емс индуковане у другој контури, ϵ_2 , (б) све могуће учестаности таласа f_k , такве да важи $0,8 \text{ GHz} \leq f_k \leq 1,2 \text{ GHz}$, и (в) ефективне вредности електричног поља таласа на учестаностима f_k .

2. Два полуталасна дипола постављена су у ваздуху, паралелно један другом, као на слици. Диполи леже у равни која је нормална на савршено проводну раван. Први дипол се налази на висини $h_1 = 4 \text{ m}$, а други дипол на висини $h_2 = 3 \text{ m}$. Хоризонтално растојање између центара дипола је $D = 5 \text{ m}$. Први дипол се напаја из простопериодичног генератора учестаности $f = 5 \text{ GHz}$, снагом $P_1 = 1 \text{ mW}$. (а) Израчунати ефективну вредност индуковане електромоторне силе у другом диполу. (б) Скицирати како треба поставити други дипол, за дате вредности D , h_1 , и h_2 , тако да се у њему индукује електромоторна сила која потиче само од директног таласа који потиче од предајне антене.

Напомена: у цилиндричном координатном систему је

$$\text{rot } \mathbf{A} = \left(\frac{1}{r} \frac{\partial A_z}{\partial \phi} - \frac{\partial A_\phi}{\partial z} \right) \mathbf{i}_r + \left(\frac{\partial A_r}{\partial z} - \frac{\partial A_z}{\partial r} \right) \mathbf{i}_\phi + \frac{1}{r} \left(\frac{\partial}{\partial r} (r A_\phi) - \frac{\partial A_r}{\partial \phi} \right) \mathbf{i}_z.$$

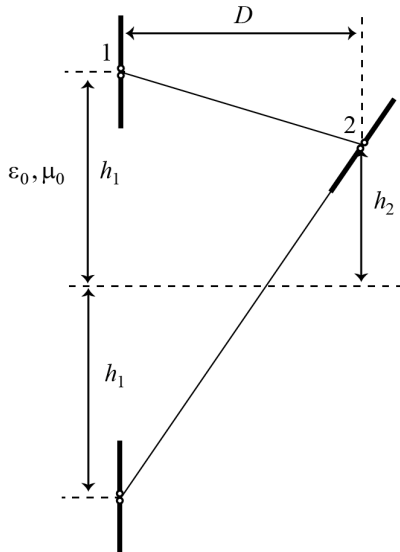
**ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА
ИСПИТА ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОТ),
ОДРЖАНОГ 15. ЈАНУАРА 2015. ГОДИНЕ**

ПИТАЊА

1. $a_{11} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0 a}$, $a_{12} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0 b} = a_{21} = a_{22}$.
2. $\mathbf{J}_A = \frac{M_0 b}{r^2} \mathbf{i}_\phi$, $\mathbf{J}_{sA}(r=a) = -M_0 \frac{b}{a} \mathbf{i}_\phi$, $\mathbf{J}_{sA}(r=b) = M_0 \mathbf{i}_\phi$, а површинске Амперове струје су нула на базисима.
3. $\text{rot } \mathbf{E} = -\frac{\partial \mathbf{B}}{\partial t}$, $\text{rot } \mathbf{H} = \mathbf{J} + \mathbf{J}_i$, $\text{div } \mathbf{D} = \rho$, $\text{div } \mathbf{B} = 0$, $\mathbf{D} = \epsilon \mathbf{E}$, $\mathbf{B} = \mu \mathbf{H}$, $\mathbf{J} = \sigma \mathbf{E}$.
4. (а) $A_{\min} = \sqrt{10}$. (б) $A_{\max} = 2\sqrt{7}$. (в) Вектор је поларизован елиптички.
5. (а) $\text{rot } \mathbf{H} = \sigma \mathbf{E} + j\omega \epsilon \mathbf{E} = j\omega \left(\epsilon + \frac{\sigma}{j\omega} \right) \mathbf{E} = j\omega \underline{\epsilon} \mathbf{E}$. (б) $\underline{\gamma} = j\omega \sqrt{\underline{\epsilon} \mu} = \alpha + j\beta$. (в) $\alpha = \frac{\sigma}{2} \sqrt{\frac{\mu}{\epsilon}}$, $\beta = 2\pi f \sqrt{\epsilon \mu}$.
6. $P'_j = \sqrt{\frac{\pi \mu_0 f}{\sigma}} H_t^2 2\pi a$.

ЗАДАЦИ

1. (а) $\epsilon_2 \approx 0,251 \text{ mV}$, (б) $f_1 = 950 \text{ MHz}$, $f_2 = 1150 \text{ MHz}$, (в) $E_1 \approx 0,316 \frac{\text{V}}{\text{m}}$, $E_2 \approx 0,261 \frac{\text{V}}{\text{m}}$.
2. Применом теореме ликова утицај савршено проводне равни замењује се ликом предајне антене. Карактеристичне функције зрачења су $F_1 \approx 0,972$ и $F_2 \approx 0,496$, а растојања $r_1 = \sqrt{D^2 + (h_1 - h_2)^2} \approx 5,1 \text{ m}$ и $r_2 = \sqrt{D^2 + (h_1 + h_2)^2} \approx 8,6 \text{ m}$.
(а) Индукована електромоторна сила је $\underline{\epsilon} = \frac{\lambda}{\pi} \mathbf{E} \cdot \mathbf{F} = \frac{\lambda}{\pi} j \frac{Z_0}{2\pi} \sqrt{\frac{P_1}{R_z}} \left(\frac{e^{-j\beta r_1}}{r_1} F_1^2 + \frac{e^{-j\beta r_2}}{r_2} F_2^2 \right)$, а њена ефективна вредност је $\epsilon \approx 0,68 \text{ mV}$. (б) Пријемну антену је потребно поставити дуж правца из кога наилази рефлектовани талас, као на слици.

- РЕЗУЛТАТИ ИСПИТА ЋЕ БИТИ ОБЈАВЉЕНИ ДО 23. ЈАНУАРА У 14:30 ЧАСОВА.
- УВИД У ЗАДАТКЕ, У СОБИ 63, ЈЕ 23. ЈАНУАРА ОД 14:30 ДО 15:30 ЧАСОВА.